

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	I.C.M. van de Klundert	Datum	14 februari 2023
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	10885802/230202IK
E-mail	i.van.de.klundert@utrecht.nl	Onderwerp	Voortgang aanpak koopkracht- en energiecrisis
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Werk en Inkomen, Energie en Klimaat

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over de voortgang in de aanpak van de huidige koopkracht- en energiecrisis. In eerdere brieven¹ hebben we een maatregelen aangekondigd om zowel bewoners als het midden- en kleinbedrijf te ondersteunen. We hebben toegezegd om gedurende de winter elke twee maanden een update te geven over de voortgang van deze aanpak. Als bijlage bij deze brief vindt u het geactualiseerde dashboard met voortgang van de eerder genomen maatregelen. Daarnaast hebben we een aantal nieuwe maatregelen genomen, waarover we u in deze brief informeren.

In deze brief gaan we achtereenvolgens in op de volgende onderdelen:

1. Maatregelen om de koopkrachtcrisis te bestrijden
2. Maatregelen om de energiecrisis te bestrijden
3. Maatregelen in de eigen gebouwen en sport
4. Maatregelen tegemoetkoming maatschappelijke instellingen
5. Vervolg de komende maanden

1. Maatregelen om de koopkrachtcrisis te bestrijden

Afgelopen najaar hebben we een aantal maatregelen getroffen, om de koopkrachtcrisis voor kwetsbare Utrechters waar mogelijk te dempen. We berichtten u hierover in een drietal brieven, in [oktober](#), [november](#) en [december](#) 2022. We geven u hierbij een update over een aantal maatregelen.

1

[Raadsbrief Aanpak koopkracht- en energiecrisis Utrecht - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#), 16 september 2022

[Raadsbrief Beantwoording resterende vragen commissie EDW over aanpak koopkracht- en energiecrisis Utrecht - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#), 5 oktober 2022

[Raadsbrief Vervolg aanpak energiecrisis Utrecht - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#), 12 december 2022

Datum 14 februari 2023
Ons kenmerk 10885802/230202IK

- Wijziging beleidsregel energievergoeding

De beleidsregel Energievergoeding is veranderd. Zo keren we in februari 2023 aan iedereen die al €1.300 heeft gehad, nog een keer € 500 uit. Hiermee wordt de energievergoeding aan inwoners met een inkomen tot 150% van het wettelijk sociaal minimum (WSM) in totaal €1.800,00. Ook verlengen we de termijn waarop inwoners bijzondere bijstand kunnen aanvragen voor hoge energiekosten, naar 1 juli 2023. Hierdoor was het noodzakelijk om de beleidsregel Energievergoeding op punten aan te passen, zodat deze weer overeenstemt met het gevoerde beleid en de uitvoeringspraktijk.

- Stand van zaken uitkeren energievergoeding

De mogelijkheid om energievergoeding aan te vragen voor 2022 liep af op 31 december 2022. In de laatste twee weken van het jaar zijn er nog een groot aantal aanvragen binnengekomen, die op dit moment nog worden beoordeeld. Dit verklaart de hogere werkvoorraad (4.341 aanvragen). Naar verwachting hangen deze aanvragen samen met de communicatiecampagne. Ook leert de ervaring dat tegen het einde van een regeling er vaak nog veel aanvragen worden ingediend. Het aantal toegekende aanvragen is op moment van schrijven 23.679. Naar verwachting kunnen we begin tweede kwartaal toelichten hoeveel huishoudens in totaal energievergoeding hebben gehad en wat het uiteindelijke bereik is.

In het vierde kwartaal 2022 zijn meer aanvragen voor individuele bijzondere bijstand ingediend. Waarschijnlijk heeft de campagne hier ook een rol in gespeeld. De afwijzingen voor individuele bijzondere bijstand (zie bijlage) hangen samen met de generieke tegemoetkoming van €190 die elk huishouden afgelopen november en december heeft gehad. Daarmee konden veel inwoners de meerkosten van de energierekening voldoen. Dat is voor een deel al terug te zien in dit dashboard, maar zal ook zichtbaar zijn in het volgende dashboard. We verwachten dat in 2023 de aanvragen individuele bijzondere bijstand zullen afnemen, omdat de Rijksoverheid maatregelen heeft genomen, zoals het energieplafond. We blijven goed monitoren wat onze inwoners nog extra nodig hebben en bieden waar nodig maatwerk.

- Witgoedregeling koelkasten U-pashouders

Via de u-pas kunnen inwoners met een kleine beurs korting krijgen op de aanschaf van een nieuwe koelkast. Dat is goed voor hun energierekening en duurzaam. We kiezen bij de witgoedregeling voor koelkasten, aangezien deze de meeste winst opleveren qua besparing op energiegebruik. Alle witgoedaanbieders in de buurt kunnen zich hiervoor aanmelden. BCC heeft dit al gedaan en hiervoor een portaal en klantenservice ingericht.

Vanaf 12 februari hebben u-pashouders van 18 jaar en ouder een voucher ontvangen op de u-pas, met een maximum van 1 voucher per huishouden. Hiermee kan zowel digitaal als fysiek in de winkel een energiezuinige koelkast worden aangeschaft met een korting van in totaal €260,00. Wij geven een korting van € 250,00 en BCC € 10,00. Daarnaast zorgt BCC dat het nieuwe apparaat wordt afgeleverd en geplaatst. De oude koelkast wordt vervolgens afgevoerd door BCC.

We monitoren het gebruik van de regeling en houden u op de hoogte.

- Update Sint Maarten Kledingpas

Met deze kledingpas ([raadsbrief Aanpak koopkrachtcrisis, 23 december 2022](#)) zorgden we ervoor dat kwetsbare Utrechters voor hun kinderen warme winterkleding konden aanschaffen tot € 150,00. Via Stichting Leergeld hebben we ongeveer 8000 passen verstuurd. Eind vorig jaar deden we nogmaals

Datum 14 februari 2023
Ons kenmerk 10885802/230202IK

via het u-pasbureau een oproep aan ouders met een u-pas om de kledingpas aan te vragen. Dit leverde op dat nog zo'n 800 kinderen extra (via hun ouders) een kledingpas ontvingen. De passen kunnen tot 31 maart worden geactiveerd en gebruikt. Daarna weten we hoeveel er daadwekelijk is besteed.

- E-learning energie via Budgetvaardig

Budgetvaardig is een scholingsprogramma voor hulpverleners in Utrecht, gericht op financiële problemen, signaleren en begeleiden. Budgetvaardig biedt nu een e-learning op het gebied van energiearmoede en de maatregelen die er landelijk en lokaal zijn om deze te bestrijden. Hiermee bevorderen we dat de professionals in de stad weten wat er aan ondersteuning is om energiearmoede te bestrijden en op welke manier deze ondersteuning aangevraagd kan worden.

2. Maatregelen om de energiecrisis te bestrijden

We zijn bezig om bewoners en bedrijven te helpen energie te besparen. We zien dat er veel gebruikt wordt gemaakt van het aanbod van de gemeente: het aantal aanvragen voor de diverse producten stijgt (zie bijlage). In deze brief geven we een update op een aantal maatregelen.

- Energieboxen en -advies naar 6.000 tot 10.000 stuks in 2023

Er is een groeiende vraag naar de energiebox. Zozeer dat zelfs een wachtlijst ontstond. Om die weg te werken is snel en flexibel inzet geregeld. Er zijn in 2022 acht extra betaalde krachten gestart. Recent zijn ook de eerste vrijwilligers geworven en getraind. Daarmee verwachten we in 2023 tussen de 6.000 en 10.000 energieboxen en adviezen te kunnen geven. Het lukt ons om op te schalen naar deze hoeveelheid adviezen, door deels te werken met een beknopt advies. Dat is een kort gesprek aan de deur, waarbij de energiecoach een paar algemene bespaartips en energieadvies aan de bewoners geeft. Bij een regulier en meer uitgebreid advies loopt de energiecoach met de bewoner door het huis om een advies op maat te geven.

- Vrijwilligers

We zetten ook vrijwilligers in voor de energiebox- en adviesgesprek. Dit vergt investeringen voor de werving en training van de vrijwilligers, maar helpt mee om de ambitie te halen. We beogen met de inzet van vrijwilligers de volgende positieve effecten te bereiken:

- Aanboren van een potentieel aan andere vrijwilligers die gemotiveerd zijn om met hun (technische) kennis iets voor stadsgenoten te betekenen;
- Opbouw van een netwerk van vrijwilligers met kennis over energiebesparing, die ook inzetbaar zijn in het sociale domein;
- Optimaal gebruik maken van bestaande samenwerkingen tussen maatschappelijke partners (zoals bijvoorbeeld U-centraal met Al Amal);
- Benutten van het vertrouwen dat bewoners hebben in bijvoorbeeld de Voedselbank, stichting Present en Sleutelpersonen Utrecht om het bereik te vergroten en zo meer mensen te helpen met energiebesparing.

Samen met de hiervoor genoemde organisaties en andere geïnteresseerden gaan we dit voorjaar verkennen of we een 'Utrechtse energiecoalitie' kunnen maken.

Datum 14 februari 2023
Ons kenmerk 10885802/230202IK

- Huis-aan-huisaanpak: resultaten en vervolg

In het najaar 2022 zijn we gestart met de 'huis-aan-huis', aanpak met name bij wooncomplexen die een slecht energielabel hebben. Uit een korte tussenevaluatie blijkt dat dit een efficiënte manier is om het bereik van de energiebox te vergroten, zeker in combinatie met een beknopt advies. Uit de pilots in o.a. Lunetten en Overvecht blijkt dat we ongeveer twee op de drie huishoudens bereiken met deze huis-aan-huis aanpak. Een derde van de huishoudens die de box in ontvangst namen, laat klussers die producten uit de box aanbrengen (zoals radiatorfolie en tochtstrippen). Belangrijke bijvangst via de huis-aan-huis aanpak is dat we ook zicht krijgen op gebrekkige isolatie en slechte ventilatie(systemen). Deze bevindingen van de energiecoaches zijn aan de betreffende woningcorporaties doorgegeven. Naast de coaches zijn bij deze acties ook vrijwillige tolken (Al Amal) en medewerkers van de Geldzaak (U-centraal) betrokken, zodat bewoners ook in hun eigen taal kunnen spreken en andere vragen over hun financiën kunnen stellen. In deze [link](#) is meer informatie over de huis-aan-huis aanpak te vinden.

In 2023 gaan we door met de huis-aan-huisaanpak. Inmiddels is een tweede complex in Overvecht bezocht en in maart 2023 staat een complex voor Utrechtse senioren op de planning. In overleg met de corporaties bezoeken we op deze manier zo veel mogelijk complexen met een slecht energielabel. We kunnen deze huis-aan-huisaanpak uitvoeren als er voldoende arbeidskrachten beschikbaar blijven.

- Energiebox voor studenten

In november 2022 zijn we gestart met energieboxen voor en door studenten, in samenwerking met energiestudent.nl. Per 1 januari 2023 zijn er 415 adviezen gegeven, waarvan zo'n 150 als light-variant bijvoorbeeld in het IBB-complex (Ina Boudier Bakkerlaan). Het doel is om voor half april 2023 600 adressen te hebben bezocht. We zijn in overleg met de SSH voor een vervolg bij andere studentencomplexen in de stad.

- Moeilijk bereikbare bewoners bereiken via collectieve voorlichting

Behalve individuele boxen werken we ook toe naar collectieve voorlichting over energiebesparing, door middel van groepscoaching. Dit aanbod sluit aan bij het signaal van bijvoorbeeld buurthuizen, scholen en moskeeën, dat hun bezoekers graag meer informatie krijgen over energiebesparing. Bovendien geeft dit ons de mogelijkheid een soms lastig bereikbare groep te bedienen. De groepen waarin deze bewoners toch al samenkomen zijn voor hen vertrouwd en geven de mogelijkheid elkaar te helpen. Een andere manier om deze bewoners te bereiken is via de medewerkers van de gemeentelijke bijstand, die hun contacten gebruiken om bewoners op de energiebox te attenderen.

- Resultaten subsidieregeling corporaties en isolatieactie spouwmuur minima

Er hebben zich 280 eigenaren van koopwoningen gemeld voor de isolatieactie spouwmuur, bijna 50% van de bewoners die voor deze actie in aanmerking komen. Zij hebben recht op spouwmuurisolatie voor hun woning. De provincie ondersteunt deze actie financieel. Maar ook voor de andere 50% van de huiseigenaren zijn middelen beschikbaar. Deze groep benaderen we dit jaar (nogmaals). Daarnaast is vanaf december 2022 is de aangekondigde [subsidieregeling aanpak versneld energetisch verbeteren sociale huurwoningen](#) beschikbaar voor corporaties. Corporaties kunnen via deze regeling een tegemoetkoming krijgen in de kosten om een isolerende maatregelen aan een sociale huurwoning te nemen. Afgesproken is dat zittende huurders voor deze isolerende maatregel

Burgemeester en wethouders

Datum 14 februari 2023
Ons kenmerk 10885802/230202IK

geen huurverhoging doorgerekend krijgen. We verwachten dat de eerste corporaties op korte termijn een eerste aanvraag doen.

- Resultaten campagne deuren dicht

In oktober 2022 startten we met een campagne in de binnenstad om de ondernemers (retail en horeca) te stimuleren hun deur te sluiten om energieverstopping tegen te gaan en hen te informeren over wat zij nog meer kunnen doen aan energiebesparen. In de periode van eind oktober t/m eind november 2022 zijn 717 ondernemers in de Binnenstad bezocht. Na een paar weken hebben we gekeken wat het effect is geweest van de campagne. Het blijkt dat voor de actie 31% van de ondernemers de deur dicht had; na de actie was dit percentage gestegen naar 46%, bijna de helft dus. Dertien bedrijven hebben meer informatie via het Energieloket voor bedrijven gevraagd om nog meer energiebesparende maatregelen te nemen.

- Subsidieregeling tegemoetkoming energielasten midden en klein bedrijf (MKB) met 2 tot 50 werknemers

De nadere regel is in november en december 2022 ingezet voor het Utrechtse MKB. In een periode van zes weken vroegen 381 ondernemers de subsidie aan. Hiervan zijn er 239 verleend, 18 aanvragen zijn nog in behandeling en 80 aanvragen zijn afgewezen, buiten behandeling of ingetrokken. Voor 46 aanvragen is te weinig budget, deze ondernemers staan nog in de wachtlijst. Door het subsidieplafond op te hogen kunnen we ook deze ondernemers, die door sterk gestegen energiekosten in hun voortbestaan worden bedreigd, ondersteunen (zie [raadsbrief Verhoging subsidieplafond nadere regel Tegemoetkoming energiekosten MKB gemeente Utrecht](#) van 14 februari 2023).

- Aankondiging voucherregeling concrete verduurzamingsmaatregelen voor bedrijven

We werken aan een voucherregeling voor de doelgroep MKB. Met de vouchers kan het MKB met 2 tot 50 werknemers maatregelen nemen om energie te besparen. Het gaat om energiemaatregelen die relatief snel uit te voeren zijn, zoals het uitvoeren van een energiescan, het plaatsen van een elektrische boiler, de inzet van een fix-team voor energiebesparende maatregelen etc. De vouchers zijn € 1.500,- per stuk waard. Een bedrijf kan maximaal drie vouchers aanvragen. We werken met een limitatieve lijst aan maatregelen, omdat de aanvragen snel controleerbaar moeten zijn. Het geldt dat beschikbaar is voor deze regeling moet dit jaar worden besteed. Op basis van inbreng vanuit de branche en eerder uitgevoerd onderzoek, staan op de lijst maatregelen die aansluiten bij de behoeftes zoals die zijn opgehaald bij MKB-ondernemingen. De planning is dat de regeling in april 2023 opengesteld wordt. De financiële dekking voor deze voucherregeling komt via een subsidieaanvraag in het Kansen voor West II programma.

3 Maatregelen in verhuurde en gemeentelijke gebouwen

- Maatregelen in verhuurde en gemeentelijke gebouwen

Tijdens de gesprekken die we met onze huurders hebben gevoerd, hebben we de mogelijkheden voor energiebesparing besproken. Zo helpen we TivoliVredenburg met aanpassingen aan de installatie-instellingen en bij de Schouwburg wordt het (warm) tapwatercircuit aangepast. Ook meldden we u eerder al dat de temperatuur in de kantoren en zwembaden is verlaagd. Over het verlagen van de

Datum 14 februari 2023
Ons kenmerk 10885802/230202IK

temperatuur op de locaties waar de wijkbureaus zijn gehuisvest, zijn de gesprekken gestart. Deze locaties zijn veelal in dubbelgebruik met een functie voor onder andere een Centrum voor Jeugd & Gezin. Voor deze centra is een temperatuurverlaging niet wenselijk, omdat er veel jonge kinderen komen. Om de temperatuur beter per gebouwdeel te kunnen regelen, is het noodzakelijk aanpassingen te doen aan de installaties. Omdat deze panden geen gemeentelijk eigendom zijn, moeten we in overleg met de verhuurders van deze panden en dit vergt meer tijd. We zullen dit op korte termijn realiseren. Ook kijken wij of het mogelijk is om de temperatuur te verlagen in het gemeentelijk pand waar het wijkbureau aan de Al Masoedilaan is gehuisvest. Ook op die locatie is de huisvesting gecombineerd met een Centrum voor Jeugd & Gezin. Vanuit enkele gebruikers hebben we vragen ontvangen voor het plaatsen van zonnepanelen op kosten van de gebruiker. Om dit te kunnen realiseren, bespreken we de juridische en technische mogelijkheden, zodat hieraan medewerking gegeven kan worden.

- Maatregelen in het stadskantoor

In het stadskantoor zijn de afgelopen periode energiebesparende maatregelen uitgevoerd. Het licht wordt automatisch uitgeschakeld op alle verdiepingen waar 's nachts geen werkzaamheden worden uitgevoerd. Ook worden de pc's in het stadskantoor na 22.00 geautomatiseerd uitgeschakeld, zodat deze niet nodeloos in de stand-by staan. Daarnaast onderzoeken we of we (gelijktijdig met de herinrichting t.b.v. Werken 3.0) versneld kunnen overgaan op duurzame verlichting (LED). Daarnaast worden in het Stadskantoor op dit moment aanpassingen doorgevoerd aan de ventilatiekanalen. Eerder is de temperatuur in het Stadskantoor al verlaagd naar 19 graden. Nu worden er kleppen ingebouwd in iedere aftakking van het hoofdkanaal, waardoor het mogelijk is om afzonderlijk per verdieping te ventileren, zodat ook overbodige ventilatie wordt tegengegaan. Deze zoneringsrealisatie realiseert een aanzienlijke besparing op het energieverbruik.

4. Maatregelen tegemoetkoming maatschappelijke instellingen

Om te voorkomen dat maatschappelijke instellingen hun activiteiten geheel of gedeeltelijk moeten beëindigen door de extreme prijsstijgingen, werken wij drie verschillende regelingen uit om tegemoet te komen in de kosten. Met de raadsbrief "[Compensatie prijsstijgingen voor maatschappelijke organisaties](#)" (19 januari 2023) bent u geïnformeerd over de maatregelen die wij al hebben genomen. Op dit moment werken wij drie soorten regelingen uit:

1. Structurele tegemoetkoming voor loon- en prijsstijgingen door de budgetten in de begroting van de gemeente bij de Voorjaarsnota 2023 aanvullend te verhogen;
2. Sectorspecifieke eenmalige tegemoetkoming in de energiekosten van maatschappelijke instellingen (voor sport, cultuur, maatschappelijke ondersteuning, volksgezondheid, buurtkamers, dierenwelzijn etc.); en
3. Noodsteun voor organisaties met een unieke positie en bijzonder belang voor de stad die door gestegen energiekosten in acute continuïteitsproblemen zijn beland.

Noodsteun voor organisaties in acute problemen wordt per direct verleend, wanneer de betreffende organisatie voldoet aan de voorwaarden en wij dat noodzakelijk vinden. In februari wordt naar verwachting de sectorspecifieke tegemoetkoming opengesteld voor maatschappelijke instellingen.

5. Vervolg de komende maanden

Nieuwe cijfers energiearmoede

Recent heeft TNO nieuwe cijfers over [energiearmoede](#) gepresenteerd. Daaruit blijkt dat 5,7% van de Utrechters in 2022 onder de definitie van energiearmoede² valt in vergelijking met 7,4% landelijk (tabel 1).

	2019	2020	2022
Utrecht	6,4%	4,8%	5,7%
Nederland	8,4%	6,4%	7,4%

We verwachten dat per buurt de onderlinge verschillen groot zullen zijn. We zijn in gesprek met de corporaties en maatschappelijke organisaties om de energiebox en -advies optimaal te benutten. Zodra TNO de onderzoekcijfers op buurtniveau openstelt, kunnen we nog beter en gericht per buurt de plannen van de huis-aan-huis aanpak hierop inzetten.

Belangrijkste conclusie uit het meest recente TNO-onderzoek is dat het prijsplafond voor de energietarieven de stijging van energiearmoede sterk remt. Zonder deze financiële ondersteuning was het aantal energiearme huishoudens in Nederland ten opzichte van 2020 verdubbeld tot bijna één miljoen huishoudens. Utrecht is hierop geen uitzondering.

Inzet gericht op structurele maatregelen voor energie besparen

We gebruiken de komende tijd om te kijken hoe we meer bewoners, huurders en ondernemers kunnen helpen om hun woningen en gebouwen energiezuiniger te krijgen voor de volgende winter. Over de aanpak bij [Verenigingen van Eigenaren](#) (VvE's) bent u recent geïnformeerd (20 januari 2023). Een intensiveringsaanpak voor de particuliere verhuur volgt in het tweede kwartaal 2023.

We blijven aandacht vragen bij het rijk voor structurele maatregelen

Tot slot blijven we bij het Rijk pleiten voor zowel structurelere koopkrachtmaatregelen als structurele maatregelen om energie besparen mogelijk te maken. Maatregelen die we vragen zijn onder andere meer financiële middelen om meer mensen een aantrekkelijk aan bod voor verduurzaming van hun woning te kunnen doen. Maar we vragen ook om meer normerende mogelijkheden, bijvoorbeeld als een woning wordt verkocht. Daarnaast blijven we aandacht vragen voor het MKB. Een groot deel van deze doelgroep zien we niet regelmatig bij onze reguliere taak voor toezicht en handhaving bij bedrijven. In onze buurtaanpakken gaat het MKB wel mee met in de buurtaanpak voor de woningen maar specifieke ondersteuning in de vorm van energie-adviezen, subsidies en financiering is voor het MKB (landelijk) beperkt beschikbaar. We vragen het Rijk meer aandacht voor het MKB bij de uitvoering van het Klimaatakkoord.

We vertrouwen erop u voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

² percentage huishoudens met een laag inkomen en/of hoge energiekosten of een woning met relatief lage energetische kwaliteit

Burgemeester en wethouders

Datum 14 februari 2023
Ons kenmerk 10885802/230202IK

de secretaris,

de burgemeester,